

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

Nazwy miejscowości o nieoczywistej odmianie: GOSZCZ, MAŁOGOSZCZ i RADOGOSZCZ

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

W Polsce, zwłaszcza w rejonach, które od najdawniejszych czasów stanowiły ośrodki kształtowania się naszej państwowości, jest dużo miejscowości o nazwach zakończonych na -goszcz. Wiele z nich pochodzi od imion założycieli osad (np. osada Bydgosta – Bydgoszcz, osada Dobrogosta – Dobrogoszcz), a we wszystkich człon -goszcz wiąże się etymologicznie z gością i goszczeniem. Najbardziej znana jest oczywiście BYDGOSZCZ – chyba nikt nie ma wątpliwości co do jej rodzaju i odmiany. Ale – uwaga! – nie wszystkie nazwy miejscowości zakończone na -goszcz są – tak jak BYDGOSZCZ – rodzaju żeńskiego. Spośród 60 zakończonych na -goszcz nazw miejscowości 40 ma rodzaj żeński, a 20 – rodzaj męski. Do nazw rodzaju żeńskiego należą: Babigoszcz, Będgoszcz, Będogoszcz, Błogoszcz, Bydgoszcz (miasto na Kujawach i na wieś na Pomorzu), Dobrogoszcz (ale tylko w 4 powiatach w woj. pomorskim i zachodniopomorskim), Lubogoszcz i Miłogoszcz (wszędzie w Polsce), Myśligoszcz, Radgoszcz (wszędzie w Polsce), Radogoszcz (ale tylko na Dolnym Śląsku i na Pomorzu), Redgoszcz, Sadłogoszcz, Sanogoszcz, Ugoszcz (na Mazowszu i na Pomorzu, ale nie na Kujawach), Wielogoszcz (ale tylko w woj. zachodniopomorskim), Wołogoszcz oraz Zelgoszcz (wszędzie w Polsce, także w połączeniach Stara, Nowa, Mała, Duża Zelgoszcz) oraz Żelgoszcz. Wszystkie te nazwy odmienimy jak rzeczowniki żeńskie: do Babigoszczy, do Będgoszczy, do Błogoszczy, do Bydgoszczy, do Lubogoszczy, do Miłogoszczy, do Myśligoszczy, do Radgoszczy, do Redgoszczy, do Sadłogoszczy, do Sanogoszczy, do Wołogoszczy, do Zelgoszczy i do Żelgoszczy. Do nazw rodzaju męskiego należą: Dobrogoszcz (na Dolnym Śląsku i na Podlasiu, ale nie na Pomorzu ani na Pomorzu Zachodnim), Goszcz, Małogoszcz, Mgoszcz, Niegoszcz, Radogoszcz (dzielnica Łodzi), Samogoszcz (w całej Polsce), Starogoszcz, Trzebiegoszcz, Ugoszcz (w woj. kujawsko-pomorskim), Uniegoszcz, Widogoszcz, Wielogoszcz (ale tylko na Pomorzu) oraz Witrogoszcz, Witrogoszcz-Kolonia i Witrogoszcz-Osada. Te nazwy odmienimy jak rzeczowniki męskie: do Goszcza, do Małogoszcza, do Mgoszcza, do Niegoszcza, do Samogoszcza, do Starogoszcza, do Trzebiegoszcza, do Uniegoszcza, do Widogoszcza, do Witrogoszcza, do Witrogoszcza-Kolonii i do Witrogoszcza-Osady. Cztery nazwy mają odmianę żeńską lub męską – w zależności od tego, gdzie leży miejscowość o tej nazwie i jaki jest lokalny zwyczaj językowy. Jedziemy więc do Dobrogoszczy w pow. kościerskim i do Dobrogoszczy w pow. wałeckim, a także do Dobrogoszczy w pow. szczecineckim i do Dobrogoszczy w pow. gryfińskim, ale do Dobrogoszcza w pow. strzelińskim i do Dobrogoszcza w pow. siemiatyckim. Jedziemy do Radogoszczy na Dolnym Śląsku i do Radogoszczy na Pomorzu, ale jeśli poruszamy się w obrębie Łodzi, to poprawnie powiemy i napiszemy: Radogoszcz – Radogoszcza. Jedziemy do Ugoszczy w pow. węgrowskim i do Ugoszczy w pow. bytowskim, ale do Ugoszcza w pow. rypińskim. Jedziemy do Wielogoszczy w pow. choszczeńskim, ale do Wielogoszcza, jeśli to przysiółek w pow. bytowskim.